

SUD BOSNE I HERCEGOVINE

СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Broj: KPV-17/04
Sarajevo, 24.02.2006.godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudije Pietro Spera, kao predsjednika vijeća, sudija Zorice Gogala i Susanne Moller, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Danijele Novak kao zapisničara, u kaznenom predmetu broj KPV – 17/04 protiv optuženih Miroslava Prce i Dragana Ćurčića, zbog kaznenih djela Podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. i Zloupotreba položaja ili ovlasti iz članka 358. Kaznenog zakona FBiH, odlučujući po optužnici Tužiteljstva Bosne i Hercegovine broj: KT-291/04 od 10.09.2004.godine i izmjenjenoj 26.10.2005. godine, nakon glavnog i javnog pretresa održanog u prisutnosti optuženih i njihovih branitelja Žarke Bulića – advokata iz Sarajeva i Midhata Koče – advokata iz Sarajeva, te tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine – Posebnog odjela za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju – Drew Engel - a, dana 24.02.2006. godine donio je i javno objavio slijedeću:

PRESUDA

Optuženi Miroslav Prce, sin Stojka i Božice rođene Perić, rođen 29.05.1953. godine u Crnićima, općina Stolac, nastanjen u Mostaru, u ulici Vukovarska br. 14, JMBG 2905953151332, nalazi se na izdržavanju kazne zatvora u KPZ Kula Istočno Sarajevo

KRIV JE

Što je:

Kao službena osoba, u svojstvu ministra obrane Federacije BiH, dana 05.03.2001. godine, iskorištavanjem svojih službenih ovlaštenja, donio odluku broj:01-03-98-1 01, kojom odlukom je naredio da se pripadnici postrojbi HVO-a pošalju kući na čekanje, te dok su se nalazili na čekanju ostali bez plata i sredstava za život, usljed čega je za pripadnike kao i Ministarstvo obrane F BiH nastala šteta, u neutvrđenom iznosu.

Dakle, da je kao službena osoba iskorištavanjem svojih službenih ovlaštenja drugom nanio štetu

Čime je počinio kazneno djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. Kaznenog zakona F BiH.

Na osnovu citiranog zakonskog propisa, te uz primjenu članaka 39., 42., 48., KZ BiH optuženom Miroslavu Prci se za predmetno kazneno djelo iz člana 358. stav 1. KZ F BiH **utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci**, a na osnovu članka 53. i 55. citiranog Zakona, **kao već utvrđena, uzima mu se kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina** izrečena pravosnažnom presudom ovoga Suda broj: KPV-13/04 od 30.09.2004. godine.

Pa se na osnovu citiranih zakonskih propisa optuženi

OSUĐUJE

Na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina.

Na osnovu članka 56. KZ BiH u izrečenu zatvorsku kaznu optuženom Miroslavu Prci uračunava se vrijeme koje je do sada proveo na izdržavanju kazna po presudi broj KPV-13/04 od 30.09.2004. godine.

Na osnovu članka 188. st. 1. Zakona o kaznenom postupku BiH optuženi Miroslav Prce se obvezuje naknaditi troškove kaznenog postupka, a o visini troškova će se odlučiti posebnim rješenjem.

Nasuprot tome, na osnovu članka 284. toč.c) Zakona o kaznenom postupku BiH **optuženi:**

Miroslav Prce sin Stojka i Božice rođene Perić, rođen 29.05.1953. godine u Crnićima, općina Stolac, nastanjen u Mostaru, u ulici Vukovarska br. 14, JMBG 2905953151332, nalazi se na izdržavanju kazne zatvora u KPZ Kula Istočno Sarajevo

Dragan Čurčić, sin Stipe i Zore rođene Pervan, rođen 01.09.1965. godine u Pervanu, općina Zenica, po zanimanju časnik u činu general – pukovnika u vojsci FBiH, nastanjen na adresi biskupa Buconjića 1A, Mostar, JMBG 0109965190114.

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

Da su:

Optuženi Miroslav Prce, u svojstvu ministra obrane Federacije BiH, dana 05.03.2001. godine donio odluku broj:01-03-98-1 01, a optuženi Dragan Čurčić u svojstvu dozapovjednika ZZ Vojske Federacije BiH, dana 06.03.2001. godine izdao zapovjed pod brojem: SP/ 03-30-09-9/01-I, kojom odlukom i zapovijedi su naredili, da se obustave obuka i pokreti postrojbi HVO-a, da se pripadnici postrojbi HVO-a pošalju kući, a da se u vojarnama ostavi samo nužno naoružanje i druga vojna imovina, da se sa vojnih odora vojnika te vojnih objekata skinu federalna obilježja, a sve sa ciljem da bi umanjili obrambenu moć Federacije Bosne i Hercegovine,

Dakle, da bi u namjeri da umanje obrambenu moć Federacije BiH, omeli i doveli u opasnost vojne i obrambene mjere,

Čime da bi počinili kazneno djelo Podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. Kaznenog zakona F BiH (iz 1998. godine).

Sukladno članku 189. Zakona o kaznenom postupku BiH, optuženi Dragan Čurčić se oslobađa naknade troškova krivičnog postupka, koji padaju na teret budžetskih sredstava.

Obrazloženje

Optužnicom Tužiteljstva BiH broj KT-291/04 od 10.09.2004. godine i izmijenjenoj 26.10.2005. godine, prvooptuženi Prce Miroslav optužen je za počinjenje kaznenih djela Podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. i Zloupotreba položaja ili ovlasti iz članka 358. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, a drugooptuženi Čurčić Miroslav za kazneno djelo Podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine.

Tokom postupka optuženi su se izjasnili da nisu krivi, u kom pravcu je postupala i njihova obrana tijekom postupka.

Nakon održane javne i glavne rasprave, Sud je donio odluku kao u izreci ove presude, cijeneći sve izvedene dokaze pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti, iz razloga kako slijedi:

1.

Na početku pretresa, branitelj optuženika je uložio četiri prethodna prigovora.

U prvom prigovoru su se žalili da međunarodni suci vijeća nisu položili svečanu prisegu.

Zapravo, 9. ožujka 2005. godine, svi su međunarodni suci pred predsjednikom VSTV-a, Visokim predstavnikom, predsjednicom Suda BiH i drugim organima dali svečanu izjavu. Preciznije, obvezali su se da će obnašati svoje dužnosti sukladno Ustavu i zakonu, donositi odluke na najbolji mogući način, savjesno, odgovorno i nepristrano, pridržavati se zakona i štiti slobode i prava pojedinaca koja im garantira Ustav BiH.

Prvi se prigovor iz tih razloga odbija.

Drugi prigovor odnosio se na jezik koji se koristi na Sudu, a koji je optuženicima bio nerazumljiv.

Sukladno posljednjoj verziji članka 65/9 Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine, koji je nedavno izmijenjen i dopunjen, engleski jezik koji koriste međunarodni suci, prevodi se na "jedan od službenih jezika BiH i osigurava se sudski tumač." Sud je garantirao da će engleski jezik koji se koristi na ovom pretresu biti preveden na "jedan od službenih jezika BiH", to jest, bosanski, od strane stalnog sudskog tumača.

Prijevod na bosanski jezik ne ugrožava pravo obrane optuženika s obzirom da je opće poznata činjenica da se oni koji govore bosanski, hrvatski ili srpski jezik savršeno razumiju, ukoliko se žele međusobno slušati i razumjeti, čak i bolje nego oni koji govore američki, odnosno britanski engleski jezik. Budući da su sve tri forme jezika međusobno razumljive u najvišem stupnju (i da su prije raspada bivše Jugoslavije uistinu bile smatrane jednim jezikom), pritužba je ekvivalentna kritici koja bi se uputila Ujedinjenim narodima što ne izrađuju dokumente posebno na britanskom odnosno američkom ili kanadskom engleskom jeziku. Ustvari, čak ni MKSJ ne pravi razliku između bosanskog, srpskog i hrvatskog jezika prilikom izrade dokumenata, naznačavajući da su prevedeni na "bosanski/hrvatski/srpski jezik", bez obzira na razlike između njih. Šta više, ni u BiH Parlamentu u kojem sjede predstavnici svih etničkih grupa, nisu potrebni tumači odnosno prevodioci.

Zbog toga, iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da optuženici dovoljno dobro razumiju jezik Suda. Shodno tome, njihova pritužba ne ukazuje na kršenje članka 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima odnosno članka 8. Zakona o kaznenom postupku.

Iz svih gore navedenih razloga, drugi prigovor se također odbija.

Treći je prigovor doveo u pitanje legitimitet imenovanja međunarodnih sudaca zato što je navodno u suprotnosti sa Ustavom BiH i zakonima o pravosuđu.

Da bismo odgovorili na ovaj prigovor, potrebno je dati kratak pregled odredbi koje se odnose na ovo pitanje.

Dejtonski mirovni sporazum između ostalog sadrži:

- Aneks 4 – Ustav BiH;
- Aneks 10 – Sporazum o implementaciji civilnih aspekata mirovnog sporazuma koji propisuje ovlasti Visokog predstavnika (VP). Sukladno Aneksu 10, VP je "konačni autoritet" za tumačenje Sporazuma.

Vijeće za implementaciju mira (PIC) je u prosincu 1997. godine ovlastilo VP-a, između ostalog, da donosi i vrši izmjene i dopune zakona (takozvane "Bonske ovlasti"). I Ujedinjeni narodi su podržali "Zaključke PIC-a iz Bona" Vijeće sigurnosti, u Rezoluciji 1144, uistinu pozdravlja i izražava podršku Zaključcima PIC-a iz Bona koji proširuju ovlasti Visokog predstavnika.

Shodno tome, sukladno Aneksu 10 Dejtonskog mirovnog sporazuma i pomenutim "Zaključcima iz Bona", Visoki predstavnik je sada "konačni autoritet za tumačenje Sporazuma, ovlašten za donošenje obvezujućih odluka kada to ocijeni neophodnim (...)"

Konačno, uzevši u obzir da:

- su izvori ovlasti VP-a Dejtonski mirovni sporazum i PIC;

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88;

- su njegove ovlasti čak proširene PIC-om iz Bona;
- je VP “konačni autoritet za tumačenje Sporazuma” i da može donositi “obvezujuće odluke kada to ocijeni neophodnim”;
- PIC iz Bona nije predvidio ograničenja u vršenju ove ovlasti kao ni Ustav ili bilo koji zakon BiH. Suprotno tome, jasno je navedeno da će konačna odluka o potrebnim mjerama koje treba usvojiti ovisiti o Viskokom predstavniku;
- je u mnogim drugim slučajevima VP donio zakone, ne slijedeći zakonsku proceduru koju predviđa Ustav BiH;

iz navedenih razloga, imenovanje međunarodnih sudaca od strane VP-a je legitimno.

Prigovor se iz tih razloga odbija.

Četvrtim prigovorom su branitelji optuženika osporili nadležnost Suda navodno zbog toga što je u suprotnosti sa člankom 13. Zakona o Sudu BiH, člankom 449. ZKP-a, te načelom neretroaktivnosti kaznenog zakona.

Sukladno optužnici, opisane radnje ugrožavaju teritorijalnu cjelovitost BiH. To znači da su ispunjeni uvjeti iz članka 13.

Pored toga, sukladno članku 449. stavak 2, ovaj predmet je ustupljen Sudu BiH zato što 1. ožujka 2003. godine, sa datumom stupanja na snagu novog ZKP-a, optužnica još nije bila potvrđena.

Načelo neretroaktivnosti se ne primjenjuje na procesno pravo poput članka 13. Zakona o Sudu BiH i članka 449. ZKP-a. Ovo načelo je jasno navedeno u članku 7. stavak 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Iz ovog se razloga četvrti prethodni prigovor obija.

2.

Na ročištu od 8. srpnja 2005. godine, branitelji su zatražili odgodu pretresa do kraja rujna s obzirom da je njih, kao i optuženike, predmet poznat pod nazivom Hercegovačka Banka (HB) spriječio u pažljivom praćenju ovog pretresa. Također su se suglasili da u slučaju odgode pretresa za više od 30 dana, nema potrebe ponovno čitati optužnicu.

Ovaj Sud se složio da je tako kompleksan predmet kao što je Hercegovačka Banka, a koji je bio u postupku i odvijao se otprilike 4 dana sedmično, spriječavao optuženike da organiziraju svoju obranu; i zaista, u prethodnim ročištima, zahtjev za odgodu do 30 dana uvijek je bio odobran.

Međutim, na pomenutom su ročištu održanom 8. srpnja 2005. godine, branitelji izričito zahtijevali mnogo dužu odgodu i to do mogućeg kraja postupka u predmetu Hercegovačka banka, to jest, do kraja rujna.

Sukladno članku 251. stavak 3. ZKP-a, “*Ako je odlaganje trajalo duže od 30 dana (...) glavni pretres mora iznova početi (...)*”. Sukladno članku 260. stavak 1. “*Glavni pretres počinje čitanjem optužnice*”.

Sukladno ovim člancima, čak i ukoliko glavni pretres počinje iznova, prethodni prigovori glede sastava vijeća ili nadležnosti Suda se ne mogu ponovno podnijeti. Doista, sukladno

članku 258. ZKP-a, oni moraju biti podneseni prije početka glavnog pretresa (do čitanja optužnice).

Konačno, temeljem gore navedenih odredbi i sporazuma strana u postupku, Sud je odlučio: da će odgoditi pretres za više od 30 dana (do 30. rujna); da se ne može ponovno podnijeti nijedan prethodni prigovor; da se – nakon dogovora sa braniteljem – optužnica neće ponovno čitati; da će tužitelj i gospodin MUSELIMOVIĆ, branitelj gospodina JELAVIĆA, imati priliku (ali ne i obvezu) ponoviti svoju uvodnu riječ (da se međutim, mogu pozvati na već održanu uvodnu riječ, ukoliko žele).

3.

Gospodin JELAVIĆ se nije pojavio pred Sudom na ročištu održanom 20. listopada 2005. godine. Tužitelj je zatražio razdvajanje postupka i prinudno dovođenje gospodina JELAVIĆA. Branitelji se nisu usprotivili zahtjevu, ali su svi zatražili izmjenu optužnice s obzirom na odsustvo gospodina JELAVIĆA.

Nakon prekida, vijeće je donijelo odluku o razdvajanju postupka protiv gospodina Miroslava PRCE i Dragana ČURČIĆA, sukladno članku 26. ZKP-a. Postupak protiv gospodina JELAVIĆA je shodno tome bio vođen razdvojeno.

Uzimajući u obzir odluku o razdvajanju postupka, Sud je tužitelju naredio da u roku od 15 dana sastavi optužnicu protiv gospodina PRCE i ČURČIĆA sukladno članu 225. ZKP-a. Naredno ročište gospodina PRCE i ČURČIĆA je zakazano za 7. studeni 2005. godine u 10 časova. Sud je upozorio strane u postupku da se nova preuređena optužnica ne smatra novom optužnicom. Odluku je na ročištu naglas pročitao predsjednik vijeća i to je bila zamjena za dalje sudske pozive.

4.

Na ročištu zakazanom za davanje uvodne riječi, tužitelj je zatražio da se pozove 28 svjedoka kao potpora predmetu tužitelja. Njih deset (10) je prethodno bilo navedeno u optužnici sukladno odredbi članka 227. ZKP-a. Osamnaest (18) drugih svjedoka je prvi put pomenuto tijekom davanja uvodne riječi.

Sukladno članku 225. stavak 1. i 3. , *“Tužitelj okončava istragu kada nađe da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno da se može podići optužnica. Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci od donošenja naredbe o sprovođenju istrage, potrebne mjere da bi se istraga okončala poduzet će kolegij Tužiteljstva”*.

Sukladno članku 226. stavak 1. i 2. *“Kad (...) tužitelj nađe da postoji dovoljno dokaza iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je osumnjičeni učinio kazneno djelo, pripremit će i uputiti optužnicu sudiji za prethodno saslušanje. Nakon podizanja optužnice, osumnjičeni, odnosno optuženi i branitelj, imaju pravo uvida u sve spise i dokaze.”*

Sukladno članku 227. stavak 1. točke e), f) i g) ZKP-a, optužnica sadrži *“prijedlog o dokazima koje treba izvesti, uz naznačenje imena svjedoka i vještaka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe kao dokaz, rezultat istrage, materijal koji potkrepljuje navode optužnice”*

Ove odredbe očito imaju namjenu da se osumnjičenom ili optuženiku obezbijede potrebne informacije za pripremanje obrane. Otkrivanje novih informacija i novih svjedoka tijekom glavnog pretresa je samim tim potpuno u suprotnosti sa pravom obrane.

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88;

Otkrivanje novih dokaza i novih svjedoka tijekom glavnog pretresa je suprotno i načelu "brzog postupka", navedenog u članku 13. stavak 1. Ustvari, optuženik je tako primoran na detaljnu istragu s obzirom na nove svjedoke, traženje odgode i na taj način odugovlačenje glavnog pretresa.

Praksa otkrivanja novih dokaza i novih svjedoka tijekom glavnog pretresa također onemogućava Sud da kontrolira vrijeme održavanja pretresa i da pravovremeno okonča glavni pretres. Ukratko, ako je stranama u postupku dozvoljeno da bez ikakvih ograničenja pozivaju nove svjedoke, pretres može trajati beskonačno dugo što dovodi do rasipanja javnih sredstava i neučinkovitosti u odvijanju postupka.

Konačno, pretres koji vode samo strane u postupku izvan kontrole Suda, potencijalno dovodi do manipulacija u postupku i stvara nepovjerenje ljudi u pravosuđe.

Nasuprot tome, postoji javni interes da se postupak odvija na pravilan, pošten, ekonomičan i razumno brz način.

Pomenuti javni interes je iznad interesa strana u postupku i Sud ima dužnost da osigura ostvarivanje ciljeva pravilnosti, pravičnog postupanja, ekonomičnosti, efikasnosti i povjerenja. Ovi rezultati se mogu postići samo ukoliko Sud ima kontrolu nad postupkom čak i u slučajevima neaktivnosti strana u postupku. Iz tih razloga, Sud ima pravo da po službenoj dužnosti pokrene pitanje kršenja obveze navođenja dokaza u optužnici.

Konačno, po pravilu, svjedoci i dokazi koji nisu navedeni u optužnici ne mogu biti prihvaćeni na glavnom pretresu.

Ipak, mogući su izuzeci kada je u pitanju ovo načelo. To se događa kada se ključni dokazi do kojih se nije moglo doći tijekom istrage iz posebnih razloga, pojavljuju nakon završetka istrage. Međutim, to nije slučaj kada dokazi nisu pronađeni na vrijeme jer istekao rok za istragu od 6 mjeseci: u tom slučaju, ustvari, potrebne mjere se mogu preduzeti od strane Kolegija Tužiteljstva, ukoliko to zahtijeva tužitelj koji je zadužen za istragu.

U našem slučaju, tužitelj niti je zatražio od Kolegija Tužiteljstva da preduzme potrebne mjere, niti je bio u stanju podastrijeti uvjerljive razloge zbog kojih svjedoci nisu uvršteni u optužnicu.

Shodno tome, 18 svjedoka koje tužitelj nije naveo u optužnici, nije prihvaćeno.

Ovo pravilo je usvojeno od strane ovoga Suda u drugim predmetima (tj. u presudi u predmetu Hasan Čengić, potvrđenoj od strane žalbenog vijeća) i sukladno je Primjedbi Visokog povjerenika za ljudska prava, Terenski ured za BiH, u lipnju 2005. godine, koji smatra da takva praksa nije sukladna načelu jednakosti u postupanju.

Generalno govoreći, sukladno članku 261. stavak 2. točka c), ova odluka tužitelju ne oduzima pravo da izvede relevantne dokaze kao odgovor na dokaze koje je izvela obrana, kao i nove dokaze, ukoliko je u stanju za to podastrijeti dobre razloge. Konačno, ovo pravilo nije spriječilo Sud da postigne cilj pronalazanja istine kroz mogućnost naređivanja izvođenja dokaza kako to propisuje članak 261. stavak 2. točka e).

Gospodin BULIC je također uložio prigovor na uvodnu riječ tužitelja u kojoj gospodin ENGEL nije naznačio okolnosti u svezi s kojima će posljednjih sedam svjedoka navedenih u optužnici biti ispitivani. Po tom pitanju Sud je primijetio sljedeće:

Sukladno članku 13. stavak 2 ZKP-a, "Sud je (...) dužan da postupak provede bez odugovlačenja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju osobama koje učestvuju u postupku".

Sukladno članku 239. stavak 2. ZKP-a, "Dužnost sudije odnosno predsjednika vijeća –između ostalog - je da se stara (...) za otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari".

Pored toga, iz istih razloga gore navedenih, postoji javni interes da se pretres vodi na pravilan, ekonomičan i razumno brz način.

Sukladno tim načelima, Sud je naredio da tužitelj na narednom ročištu dostavi listu okolnosti navedenih u optužnici u svezi s kojima će posljednjih 7 svjedoka biti saslušano. Sud je zatim, tijekom toga ročišta, odlučio o njihovoj relevantnosti.

6.

U svezi sa zahtjevom gospodina BULIĆA o ispitivanju sudaca Ustavnog suda, ovaj Sud je smatrao da nisu relevantni te ih nije prihvatio s obzirom da navedenu odluku može dostaviti obrana, a ovo vijeće pročitati i ispitati.

7.

Na ročištu od 20. prosinca 2005. godine, tužitelj je uložio novi prijedlog za ponovno razmatranje ranije odluke Suda kojom se odbija prihvatanje svjedoka koji nisu navedeni u optužnici.

Nakon što je saslušano mišljenje obrane, Sud je odbacio novi prijedlog. Odluka Suda se temeljila na činjenici da novi svjedoci koje je naveo tužitelj, u odnosu na okolnosti zatraženog svjedočenja, nisu relevantni u ovom predmetu.

Sud je donio ovaj zaključak temeljem već datih iskaza svjedoka optužbe, činjenica navedenih u optužnici i bitnih obilježja kaznenih djela koja se optuženicima stavljaju na teret. Sud je smatrao da okolnosti o kojima bi novi svjedoci trebali biti saslušani, čak i ukoliko bi bile potvrđene od strane tih novih svjedoka, ne bi na relevantan način promijenile sliku o ovom predmetu.

Samim tim, smatrani su irelevantnim i suvišnim, a njihovo prihvatanje bi odugovlačilo pretres i ne bi dalo značajan doprinos.

8.

U odnosu na svjedoke koje su naveli gospodin BULIĆ i gospodin KOČO, Sud je smatrao da su oni relevantni, i u skladu sa okolnostima naznačenim od strane pomenutih branitelja. Osim toga, tužitelj nije uložio prigovor u svezi s njihovim saslušanjem.

9.

Gospodin BULIĆ je zatražio da mu Sud odobri da predoči popis dokumenata kao i nekoliko novinskih članaka. Tužitelj se posebno usprotivio izvođenju ovih članaka smatrajući ih

nerelevantnim i nepouzdanim, navodeći da svakako ne bi bio u mogućnosti unakrsno ispitati osobu koja je dala iskaze navedene u tim člancima.

Sud je uočio da, sukladno članku 273. ZKP propisuje ograničenja u pogledu izvođenja dokumenata kao dokaza samo kada su u pitanju zapisnici o iskazima datim u istrazi. Ustvari, ovi su dokumenti prihvatljivi samo ukoliko osoba koja je dala iskaz ima priliku da ga porekne ili objasni, odnosno, ukoliko je nemoguće ili veoma teško ispitati takvu osobu.

Drugo pitanje je ocjena dokumenata. Čak i kada je stranama u postupku dozvoljeno da predoče dokumente, sukladno članku 15. ZKP-a, Sud ima slobodu ocjene tih dokumenata glede njihove relevantnosti i pouzdanosti.

Dakle, Sud je dopustio izvođenje dokumenata navedenih od strane gospodina BULIĆA, s obzirom na to da to nisu prethodni iskazi ili svjedočenja, a Sud i dalje ima slobodu da izvrši ocjenu njihove pouzdanosti, relevantnosti i važnosti za donošenje odluke.

Prema zahtjevu gospodina BULIĆA, zbog donošenja odluke, Sud mu je također dozvolio da ilustrira i sa tužiteljem razmotri važnost tih dokumenata. To je u suglasnosti sa praksom prema kojoj formalno prihvatanje dokumenata pred Sudom može biti praćeno konkretnijim obrazloženjem glede njihove pouzdanosti, relevantnosti i važnosti.

10.

Nakon završetka izvođenja dokaza obrane, tužitelj je izveo svoje dokaze kojima se pobijaju navodi obrane. U svom prijedlogu je zatražio prihvatanje dokumenata, kao i 7 svjedoka u cilju osporavanja sljedećih okolnosti: pripadnici HVO-a su istupili kao odgovor na poziv HNS-a od 27. ožujka 2001. godine; pripadnici HVO-a nisu istupili do ožujka 2001. godine; svaki član Predsjedništva BiH imao je kontrolu nad odgovarajućom nacionalnom sastavnicom unutar oružanih snaga; nije bilo uzročno-posljedične veze između odluka i naredbi optuženika i postupaka vojnika.

Sud je prihvatio dokumente kao materijalne dokaze s obzirom da su bili relevantni za donošenje odluke, ostavljajući ocjenu bilo kojeg od njih sveukupnoj ocjeni dokaza u vrijeme donošenja presude, ali nije prihvatio svjedoke smatrajući ih nerelevantnim za donošenje konačne odluke.

Ta odluka Suda je donesena iz sljedećih razloga:

- kada su u pitanju okolnosti koje se odnose na uzročnu vezu između naredbi optuženika i istupanja vojnika, one su već bile dokazane tijekom prve faze glavnog pretresa zahvaljujući svjedocima optužbe, čija svjedočenja nisu bila učinkovito osporena dokazima obrane. Shodno tome, suvišni su dodatni dokazi koje je predložio tužitelj po ovom pitanju.
- Po pitanju okolnosti koja se odnosi na nacionalnu kontrolu koju su imali članovi Predsjedništva nad različitim sastavnicama vojske, Sud je smatrao da to nije ni u kakvoj vezi sa obilježjem kaznenih dijela i činjenicama navedenim u optužnici. Shodno tome, predloženi dokaz po ovom pitanju nije smatran relevantnim.

11.

Sva pitanja do sada navedena u ovoj presudi odnosila su se na proceduralna pitanja u svezi s donošenjem odluke.

U pogledu optužbi navedenih u optužnici i ishoda dokaznog postupka, Sud smatra da je prikladnije početi s kaznenim djelom "Podrivanje vojne i obrambene moći" (članak 144. KZ-a F BiH).

Sud naročito smatra da dokazni postupak nije dokazao sva zakonska obilježja navedena u članku 144.

Jasno je iz teksta članka 144. da su bitna obilježja kaznenog djela koja je trebalo dokazati u ovom slučaju bila: postojanje obrambene moći Vojske Federacije BiH; djelovanje koje je ometalo i dovodilo u pitanje vojno obrambene mjere; namjera smanjenja obrambene moći Vojske Federacije.

12.

Sud smatra da iskazi svjedoka pokazuju da je Vojska Federacije posjedovala prethodnu obrambenu moć, bar u određenoj mjeri.

Svjedok Mijo ANIĆ, bivši minister obrane, naimenovan odmah nakon gospodina PRCE, između ostalog je izjavio da:

- je smanjenje broja vojnika u Vojsci bilo dovršeno u lipnju 2002. godine, a započelo krajem 2001. godine; kriterij za smanjenje broja vojnika bile su personalne i profesionalne potrebe, broj vojnika je smanjen sa 10.000 hrvatskih vojnika na 7.000;
- nakon odlaska vojnika, održavani su sastanci s SFOR-om kako bi se izbjegla katastrofa zbog neobezbjeđenog eksplozivnog materijala, te zbog straha od nastanka unutrašnjeg sukoba;
- Vojska Federacije je bila sposobna za obranu, a nakon donesenih zapovijedi njena borbena moć bila je umanjena.

Svjedok Ferid BULJUBAŠIĆ, ANIĆEV zamjenik, potvrdio je da je hrvatskoj sastavnici Vojske pripadalo 7.000 vojnika. Također je potvrdio postojanje vojarni i efikasnog zapovjednog lanca.

Svjedok Atif DUDAKOVIĆ, zapovjednik zajedničke komande Vojske Federacije, između ostalog je izjavio da:

- je SFOR štitio vojarnje kako bi se spriječila krađa oružja;
- je bila narušena efikasnost žurnog djelovanja; borbena gotovost nije postojala. Kapacitet Vojske bio je smanjen čak i za djelovanje u slučajevima prirodnih katastrofa;
- Prije ožujka 2001. godine, Vojska Federacije imala je stvarnu obrambenu moć;
- Uključenost međunarodne zajednice u projekat smanjenja broja vojnika je bila ključna;
- Prije istupanja, bile su organizirane obuke vojnika;
- Novi uposlenici su često bili nestručni samim tim što se proces odabira kandidata odvijao suviše brzo.

Svjedok Dragan LUKAČ je izjavio, između ostalog, da je priprema za smanjenje broja vojnika uključivala analize i prikupljanje informacija o vojnicima i njihovim vojno-evidencijskim specijalnostima.

Temeljem ovog iskaza, Sud izvodi zaključak da je Vojska Federacije – putem složenog projekta smanjenja broja vojnika koordiniranog od strane međunarodne zajednice (i naravno,

prije istupanja hrvatske komponente) – bila racionalno planirana kao razumno učinkovita jedinica relevantnog broja stručnih vojnika; da je postojao efikasan zapovjedni lanac; da je Vojska posjedovala raspolagala vojarnama, relevantnom količinom eksplozivnog materijala i oružja; da su vojnici bili obučavani za žurno djelovanje, borbu i djelovanje u slučajevima prirodnih katastrofa.

Sve ove informacije dovode do zaključka da je Vojska FBiH imala stvarnu i učinkovitu obrambenu moć.

Ovaj zaključak nije u suprotnosti sa izjavama svjedoka obrane.

Ukratko, svjedoci obrane iznijeli su sljedeće bitne činjenice:

- **Martin FRANČEŠEVIĆ:** Federacija je imala planove za uzbuñjivanje, ali ne i pravi plan za obranu; prijetnje nisu identificirane; jemstvo mira u BiH jeste NATO prema Dejtonskom sporazumu;
- **Ivan KRSTANOVIĆ:** nije postojao plan u slučaju potencijalnog rata, SFOR je vodio računa o obrani; nema neprijatelja; pripadnici HVO-a su obučavani za razminiranje, voñnju tenka i mogli su djelovati u slučaju katastrofa; smanjenje osoblja je bilo planirano;
- **Slavko MARIN:** nije bilo prijetnji, niti neprijatelja; SFOR je vodio računa o obrani; motorizirana brigada i tim za razminiranje su efektivno postojali;
- **Miroslav PRCE:** 8.000 vojnika je otišlo, 22.000 ostalo; HVO je bio osposobljen za razminiranje; HVO je također bio u mogućnosti vršiti neke neodređene operacije;
- **Ivo LOZANČIĆ:** SFOR je jamčio mir prema Dejtonu; Vojska FBiH je imala previše pripadnika prema međunarodnim standardima i vojnici su smatrani socijalnom kategorijom.

Svjedoci obrane su izjavili da je postojao plan za uzbuñjivanje, kapacitet za razminiranje, kao i efektivna motorizirana brigada, iako nije postojao pravi obrambeni plan. Nepostojanje prijetnji ili neprijatelja ne podrazumijeva samo po sebi da vojska nije imala nikakvu obrambenu moć. Sveopći angažman SFOR-a ne isključuje postojanje efektivne obrambene moći. Naprotiv, prema Aneksu 1A Dejtonskog mirovnog sporazuma međunarodne snage imaju zadaću „*pomagati u provedbi teritorijalnih i drugih vojnih aspekata odredbi ovog sporazuma*“, a ne potpuno preuzeti ulogu domaćih vojnih snaga u vojnim pitanjima. Vojska FBiH je imala značajan broj vojnika. Na koncu, proces smanjenja osoblja brižljivo je planiran.

Stoga je logično vjerovati da je rezultat takvog procesa bila prilično efikasna i učinkovita Vojska.

Ovaj zaključak uopće se ne pobija u dijelu DUDAKOVIĆEVOG iskaza, gdje on tvrdi da je gubitak moći bio samo formalno-pravne prirode, jer je netko mogao zapovjediti vojnicima da se vrata. Ovu tvrdnju pobija opetovano uvjeravanje drugih svjedoka da su javni pozivi ANIĆA bili uglavnom bez rezultata.

Stoga, imajući u vidu iskaze svjedoka – čak uzimajući u obzir i izjavu gospodina LOZANČIĆA da je Vojska FBiH imala previše pripadnika u odnosu na međunarodne standarde i da se vojnici smatraju socijalnom kategorijom – Sud zaključuje da je Vojska FBiH *de facto* imala određenu obrambenu moć, čak iako ona u stvarnosti nije baš bila uzor učinkovitosti.

Drugo bitno obilježje prema članku 144. jeste radnja kojom se ometaju ili dovode u opasnost vojno-obrambene mjere.

Nije sporno i zaista se ne osporava da su gosp. PRCE i gosp. ČURČIĆ donijeli odluke dana 5. i 6. ožujka 2001. godine. Te je odluke tužitelj izveo na Sudu kao dokaze br. 9 i 12.

Prema tim odlukama, između ostalog, optuženici su zapovjedili:

- Obustavljanje većeg dijela aktivnosti na obuci postrojbi HVO-a;
- Pripadnici HVO-a su poslani na čekanje;
- Dati su napuci da se naoružanje, municija i vojna oprema uskladište i osiguraju;
- Da se napustite vojarne i drugi vojni objekti, ostavljajući samo onoliko osiguranja koliko je potrebno za zaštitu naoružanja i druge vojne imovine;
- Zapovjedništvima HVO-a je rečeno da rade sa minimalnim brojem osoblja.

Ono što se dogodilo poslije ovih zapovijedi jasno su opisali svjedoci i potvrdili predočeni dokumenti.

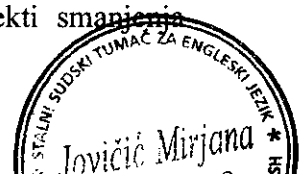
Svjedok Mijo ANIĆ je kazao:

- Vojska je bila narušena, lanac zapovijedanja nije funkcionirao kako treba, nisu se mogle izdavati zapovijedi, smanjena je borbena gotovost;
- Nije bilo moguće normalno obavljati posao zbog nedostatka osoblja, 90% pomoćnika je otišlo, funkcionalnost je bila ozbiljno narušena, trebalo je 4 mjeseca da se problem riješi;
- Ministarstvo je imalo problem na financijskom planu i nije se znalo tko je u Vojsci, Ministarstvo nije znalo što se događa u nekoliko vojarni, vojarnje su bile važne budući da je tamo bilo naoružanja, tehničkih sredstava itd;
- Čak i nakon javnih poziva nisu se svi vratili, poglavito viši zapovjednici;
- Smanjenje osoblja je okončano u lipnju 2002. godine; kao kriterij za smanjenje uzete su potrebe za osobljem temeljene na određenim pokazateljima, potrebama za profesionalnim vojnim osobama. Projektom smanjenja osoblja broj hrvatskih vojnika smanjen je sa 10.000 na 7.000, bošnjačka i srpska sastavnica su također smanjene;
- Nakon izdavanje zapovijedi znakovlje FBiH je skinuto i zamijenjeno znakovljem BiH;
- Dokument 38 jeste plan smanjenja osoblja koje se odnosi i na bošnjačku sastavnicu, dokumenti 8, 9 i 12 se odnose samo na hrvatsku;

On je nadalje potvrdio dokumente 18, 31 i 38. Dokument 18 navodi točan broj ljudi koji su napustili hrvatsku sastavnicu (6.062 od 7.101 = 85%), dokument 31 opisuje neke štetne učinke za Vojsku, dokument 38 je stvarni plan smanjenja osoblja, potpuno drugačiji od situacije koja je nastupila nakon izdavanja zapovijedi.

Svjedok Ferid BULJUBAŠIĆ je rekao:

- Dokumenti 8, 9 i 12 odnose se samo na hrvatsku sastavnicu Vojske FBiH, ne na bošnjačku;
- Napuštene su vojarnje, broj hrvatskih vojnika se smanjio sa 7.000 na 1.000 i obustavljena je obuka za hrvatske postrojbe;
- Zapovjedništvo SFOR-a je izjavilo da su te zapovijedi protivne Dejtonu;
- ANIĆ je morao uposliti druge osobe;
- Projekti za smanjenje osoblja su bili vrlo precizni i detaljni, zahtijevali su dug proces reorganizacije, zapovijedi se nisu odnosile na smanjenje osoblja, projekti smanjenja osoblja su okončani prije tih zapovijedi;
- Ministarstvo i Vojska FBiH utrošili su mnogo mjeseci rada na tom pitanju.

Atif DUDAKOVIĆ:

- Većina hrvatskih vojnika je napustilo vojarnе, negdje oko 80-90% njih, bilo je izvan lanca zapovijedanja, učinkovitost snaga za žurno djelovanje je očito narušena i nije postojala borbena gotovost. Odlazak hrvatskih vojnika je paralizirao sustav, smanjena je učinkovitost Vojske, kao i njena brojnost, općenito je smanjena učinkovitost, čak i za djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa;
- Obuka više nije funkcionirala;
- SFOR se umiješao budući da je postojao rizik od krađe naoružanja i opreme iz vojarni, SFOR je čuvao vojarnе;
- Dokument 12 se uopće ne odnosi na smanjenje osoblja, nakon rata pitanje smanjenja osoblja je bilo ključno pitanje, angažman međunarodne zajednice u tom procesu je bio neophodan;
- Drugi ljudi koji su tada uposleni nisu bili stručni;
- On je potvrdio dokument 21, koji je sam sastavio i potpisao.

Dokument 21 predstavlja detaljno izvješće o činjenicama, naslovljeno na Tužiteljstvo.

Svjedok Jozo KRIŽANOVIĆ je kazao:

- Većina pripadnika hrvatske sastavnice Vojske je otišla.
- Učinci: napetost je rasla uz rizik unutarnjeg sukoba (uključujući i fizički sukob) između lojalista i pobunjenika (svi Hrvati), loše ozračje, opasno stanje;
- Mediji su koristili izraz „raspuštanje”.

Beriz BELKIĆ:

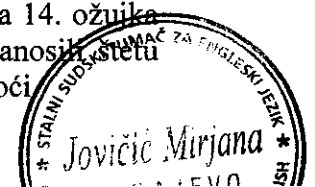
- Pripreme za redukciju (smanjenje osoblja) bile su analize informacija kako bi se sagledalo stanje u Vojsci (starost vojnika, vojno-evidencijska specijalnost itd.)

Na osnovu navedenih dokaza, lako se može zaključiti da je smanjenje hrvatskog osoblja i vojnika bilo drastično, do 85% bez jasne slike o tome tko je i dalje u Vojsci i o tome što se događalo u vojarnama (punim naoružanja i tehničkih sredstava) koje su napuštene; Vojska i njena funkcionalnost su ozbiljno narušeni, poglavito djelotvornost snaga za žurno djelovanje te borbena gotovost; sustav je bio praktički paraliziran te je stoga bilo neophodno angažirati SFOR radi zaštite nečuvanih vojarni, napetost je rasla, uz rizik opasnog unutarnjeg sukoba, Ministarstvo je moralo hitno angažirati dodatno osoblje koje često nije bilo stručno, te je za posljedicu imalo probleme na financijskom planu. Trebalo je nekoliko mjeseci da se problem riješi, budući da javni pozivi nisu imali učinka.

Sud smatra da ovaj proces nije bio vezan za „smanjenje osoblja“ tj. dobro razmotren i detaljan plan zasnovan na objektivnim kriterijima i analizama i dugim procesom reorganizacije koji se ticao i bošnjačke sastavnice i koji nije podrazumijevao skidanje znakovlja. Pravi projekt smanjenja osoblja zahtijevao je odobrenje međunarodne zajednice, a zapovjedništvo SFOR-a je smatralo da su te zapovijedi bile protivne Dejtonu.

Ovi zaključci nisu u velikoj suprotnosti sa iskazima svjedoka obrane.

Činjenica da su samo neki dijelovi odluka stavljeni van snage, kako je rekao Martin FRANČEŠEVIĆ, nije valjan argument. Uistinu, odluka koju je donio ANIĆ dana 14. ožujka 2001. godine (dokument 13) opoziva samo dijelove PRCINE odluke koji su nanosili štetu Vojsci, dok one koje su ostale na snazi nemaju veze sa smanjenjem obrambene moći

Isti svjedok, Martin FRANČEŠEVIĆ, s druge strane priznaje da su vršene samo neke obuke i da nije postojao neki konkretan plan za redukciju odnosno smanjenje osoblja u Vojsci.

Svjedok Ivan KRSTANOVIĆ je također iznio da adekvatan projekt smanjenja osoblja zahtijeva plan. Optuženik PRCE je kazao da Predsjedništvo nije donijelo nikakvu odluku po pitanju smanjenja osoblja u ožujku 2001. godine, niti je za to pripremilo plan.

Nadalje, čak i ako vjerujemo PRCI kada kaže da su na sastanku sa SFOR-om predložili smanjenje osoblja za 1/3 i da se SFOR suglasio, prema gore pomenutim dokazima, smanjenje osoblja je u stvarnosti bilo veće.

Zbog brojnih, preciznih i koherentnih dokaza koji su gore spomenuti, svjedok LOZANČIĆ se ne doima pouzdanim kada jedini on tvrdi da tada nitko nije napustio Vojsku, te da su samo neki ljudi pozvani da uzmu odsustvo kako bi se rasteretila Vojska. Ova netočna izjava možda je shvatljiva ako se ima u vidu da je njegov mandat bio vrlo kratak, samo 15 dana.

Sud zaključuje dakle da je vojna sposobnost Vojske FBiH i ometena i dovedena u opasnost.

14.

Sud također uviđa da postoji uzročno-posljedična veza između zapovijedi koje su izdali optuženici dana 5. i 6. ožujka 2001. godine i ometanja i ugrožavanja Vojske.

Svjedok ANIĆ je kazao:

- PRCINA zapovijed stvorila je negativno stanje;
- Zapovijedi PRCE i ČURČIĆA utjecale su na Vojsku;
- Zapovijedi su bile osnova za raspuštanje Vojske, koje je odmah uslijedilo;
- Vrlo je neobično da 85% uposlenika ode samo zbog promjene uprave.

BULJUBAŠIĆ:

- Odluka je opozvana zato što je nanijela štetu Vojsci FBiH;
- Zapovjedništvo SFOR-a izjavilo je da su te zapovijedi protivne Dejtonu;
- Jedan od učinaka tih zapovijedi jeste da je dio Vojske stavljen izvan zapovjednog lanca;

DUDAKOVIĆ:

- Vojnici su otišli nakon izdavanja zapovijedi;

Ove informacije je u biti potvrdio i svjedok LUKAČ.

Svjedoci također potvrđuju i skidanje znakovlja.

Nadalje, dokument 13 pokazuje da su samo pojedini dijelovi zapovijedi stavljeni van snage. To su upravo oni dijelovi koji su uzrokovali gore navedene štete Vojsci.

Činjenica da je došlo do napuštanja svega nekoliko dana nakon izdavanja zapovijedi, Sud smatra da skidanje znakovlja predstavlja jasnu i izravnu posljedicu zapovijedi, sam tekst zapovijedi, percepcija, koja je zajednička gore navedenim svjedocima, da je raspuštanje bilo izravna posljedica izdavanja zapovijedi, svi ti elementi zajedno dokazuju uzročno-posljedične veze između datih zapovijedi i raspuštanja Vojske.

Ti su elementi dovoljno jaki da djelotvorno negiraju PRCINU izjavu, prema kojoj su ljudi otišli zbog dolaska novog ministra a ne zbog njegove odluke.

15.

Međutim, Sud još uvijek nije uvjeren izvan razumne sumnje koja je bila prava namjera počinitelja. Prema članku 144. sama namjera radnje – u ovom slučaju izdavanja zapovijedi – nije dovoljna, nego je potrebna i dalja namjera „smanjenja obrambene moći (...)“.

Dokument br. 16 pokazuje da je JELAVIĆ, tijekom drugog zasjedanja Hrvatskog narodnog sabora (HNS), kazao *inter alia*: „Sabor zaključuje da je HVO formiran na osnovu prava naroda na samoobranu (...). Sabor prihvaća uspostavu zajedničke obrambene strategije za Bosnu i Hercegovinu kao zajedničke doktrine vojske u Bosni i Hercegovini, ako se da puna garancija za očuvanje hrvatske sastavnice sa svim njenim znakovljem kao dio buduće Vojske Bosne i Hercegovine”.

Svjedok BULJUBAŠIĆ je u svom iskazu povezo zapovijedi sa HNS-om i njegovom političkom odlukom. Također je izjavio da je učinak zapovijedi u praksi bilo stvaranje zasebne vojske.

Odlukama od 5. i 6. ožujka 2001. godine date su *inter alia* sljedeće zapovijedi HVO-u: skidanje znakovlja FBiH i zamjena stijegova FBiH stijegovima Bosne i Hercegovine; suradnja na aktivnostima i inspekcijama koje provodi SFOR; puno sudjelovanje u svim aktivnostima vezanim za dimenzioniranje državne obrane i ispunjenje svih međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

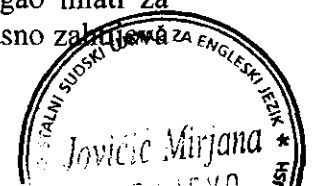
Svjedok MARIN je izjavio, *inter alia*, da je PRCE imao plan za pripremu združene Vojske BiH.

U svom iskazu PRCE je također naveo, između ostalog, da su nastojali stvoriti učinkovitu vojsku, dovodenjem novih kvalificiranih vojnika, provođenjem obuka, suradnjom sa drugim zemljama, te je stoga njegova namjera bila povećati obrambenu moć.

U svojoj završnoj riječi PRCE je objasnio da je njegov i ČURČIĆEV plan bio uspostaviti jedinstvenu Vojsku BiH. ČURČIĆ je također kazao u svojoj završnoj riječi da je svrha zapovijedi nije bila raspuštanje, nego racionaliziranje vojske.

Imajući u vidu ove činjenice, Sud ima dojam da je izravna namjera optuženika bila uspostavljanje neovisne hrvatske sastavnice Vojske BiH, koja bi se integrirala sa drugim dvjema etničkim sastavnicama iste Vojske, u združenom sustavu državne obrane. Ovaj plan nije adekvatno razjašnjen i još uvijek se čini zbujujućim, ali samo njegovo postojanje dovoljno je da kod Suda izazove razumnu sumnju o konkretnoj nakani smanjivanja obrambene moći Vojske FBiH.

Kao što je gore objašnjeno, dokazano je da je stvarno došlo do smanjenja obrambene moći Vojske FBiH, ali se Sudu to čini više kao puka posljedica radnje – posljedica koju su možda predvidjeli ili čak prihvatili optuženici – a ne rezultat koji su optuženici namjerno htjeli postići. Drugim riječima, PRCE i ČURČIĆ su vjerovatno imali namjeru stvoriti neovisnu hrvatsku sastavnicu vojske, ali nisu marili za posljedice koje bi taj plan mogao imati za Vojsku FBiH. Ovakav pristup nije dovoljan da ispuní uvjet iz članka 144. koji jasno zahtijeva konkretnu namjeru (*dolus specificus*) smanjenja obrambene moći Vojske FBiH.

Zbog postojanja razumne sumnje u pogledu namjere počinjenja kaznenog djela, kojeg tužitelj nije adekvatno dokazao, oba optuženika moraju biti oslobođeni prema članku 284 točka c) ZKP.

16.

Sud je zaključio upravo suprotno u pogledu navoda optužnice za zloupotrebu položaja ili ovlasti iz članka 358. KZ FBiH, budući da je Tužiteljstvo uspjelo adekvatno dokazati sve bitne elemente ovog kaznenog djela.

U ovom slučaju, bitni elementi koji su propisani člankom 358. su: (a) službene osoba (b) koja drugome nanese štetu (c) prekoračenjem granica svog službenog položaja ili ovlasti i (d) iskorišćavanjem tih ovlasti.

17.

Ne može se ozbiljno dovesti u sumnju položaj službene osobe u smislu značenja definicije iz članka 136. stavka 2. KZ FBiH, budući da nije sporno da je gosp. PRCE bio ministar obrane FBiH od 12. prosinca 1998. do 14. ožujka 2001. godine.

18.

Sasvim je jasno da je zapovijed od 5. ožujka 2001. godine nanijela štetu drugome, poglavito Ministarstvu obrane i pripadnicima HVO-a.

Kao što je ranije objašnjeno, svjedok ANIĆ je izjavio da zbog zapovijedi nije mogao normalno obavljati svoj posao nekoliko mjeseci, budući da je većina osoblja (80-90%) otišla, a bilo je teško naći i uposliti Hrvate u Sarajevu. Funkcionalnost Ministarstva je vidljivo narušena na planu financija i u pogledu lanca zapovijedanja, čak se nije moglo pouzdano znati tko je u Vojsci, a tko je otišao. Ni „primopredaja“ nije urađena kako treba, budući da su pomoćnici otišli. Bilo je potrebno čitavo jedno razdoblje intenzivnog rada da bi se riješili svi ti problemi.

BULJUBAŠIĆ je izjavio da su se morali uposliti drugi ljudi, da je uništena oprema i da je Ministarstvo obrane utrošilo nekoliko mjeseci na te probleme.

DUDAKOVIĆ je kazao da je i nakon povratka većine vojnika još uvijek bilo financijskih i kadrovskih problema, budući da se broj uposlenih povećao i da su novi ljudi uposleni za radna mjesta koja su napustili redovni uposlenici. Pored toga, u mnogim slučajevima ljudi koji su uposleni u tom razdoblju nisu bili stručni.

Iako nije izvršena financijska procjena ove nepovoljne situacije, te činjenice pokazuju da je Ministarstvo definitivno pretrpjelo štetu u pogledu učinkovitosti i kapaciteta rada. To je dovoljno za ispunjenje bitnog obilježja propisanog člankom 358.

U pogledu štete nanesene pripadnicima HVO-a, svjedok ANIĆ je kazao da plaće nisu isplaćene vojnicima koji su otišli i isti su izgubili obračun mirovina i doprinosa za zdravstveno osiguranje. Oni koji se nisu vratili uprkos javnim pozivima izgubili su posao. Neki od njih objasnili su da su napustili svoja mjesta nakon izdavanja zapovijedi jer su se plašili mogućih negativnih posljedica za sebe i svoje obitelji.

Ni ove štete nisu procijenjene, ali one nesumnjivo postoje i bitne su prema članku 284

19.

U pogledu zadnja dva bitna obilježja kaznenog djela – prekoračenja granica službenog položaja ili ovlasti te iskorišćavanja tih ovlasti – valja ih zajednički obraditi.

Članak 27. stavak 1. Zakona o obrani FBiH sadrži detaljan popis poslova u nadležnosti Ministarstva obrane. Između ostalog, politika i smjernice u oblasti obrane, upravni i organizacijski poslovi i zadaće Vojske FBiH, mirnodopska formacija Vojske FBiH, način uskladištenja, čuvanja i održavanja naoružanja i vojne opreme, te općenito, drugi upravni poslovi, kao i drugi poslovi i zadaće u oblasti obrane. Sasvim je očito da se sadržaj zapovijedi od 5. ožujka 2001. godine odnosi na aktivnosti koje su obuhvaćene ovim popisom.

Prema članku 27. stavak 1. tog Zakona “*Poslove iz stavka 1. ovog članka ministar i zamjenik ministra obrane obnašaju suglasno*”. Ova odredba je potvrđena u članku 9. i 10. Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva obrane FBiH.

Iz ovih razloga Sud vjeruje da povreda ovih odredbi čini zapovijed od 5. ožujka 2001. godine nezakonitom i izvan PRCINIH ovlasti.

Zapovijed se mora okvalificirati kao zlouporaba iz još jednog, čak i važnijeg razloga. Jasno je prema pravilu samog zdravog razuma da ministar obrane ne bi trebao koristiti svoje ovlasti za donošenje odluka koje u praksi imaju učinak raspuštanja vojske te za raspoređivanje dijela te Vojske u neko drugo tijelo, protivno Ustavu. Budući da je to u stvari bio učinak date radnje optuženika, i iz ovog razloga izdavanje te zapovijedi mora se smatrati prekoračenjem ministarskih ovlasti.

Nije prihvatljiva ni teza obrane prema kojoj je PRCE bio obvezan JELAVIĆEVOM zapovijedi. Ovaj sud uistinu vjeruje da je i zapovijed koju je izdao JELAVIĆ dana 5. ožujka 2001. godine bila nezakonita, prema članku V stavku 5. Ustava Bosne i Hercegovine. Prema toj odredbi “*Sve će oružane snage u Bosni i Hercegovini djelovati sukladno suverenitetu i teritorijalnom integritetu Bosne i Hercegovine*”. Odluka koja u praksi stvara zasebnu hrvatsku sastavnicu Vojske – izdvajanjem HVO-a iz Vojske FBiH i raspuštajući *de facto* tu Vojsku – jasno šteti suverenitetu FBiH i suverenitetu Bosne i Hercegovine, čije je Federacija sastavni dio. Iz ovih razloga, Sud zaključuje da je incidentno i JELAVIĆEVA odluka donesena zlouporabom njegovih ovlasti, te stoga predstavlja kazneno djelo.

Prema osnovnom načelu kaznenog prava, zapovijedi koje predstavljaju kazneno djelo nisu obvezujuće (zato je ANIĆ lako opozvao PRCINU zapovijed). Stoga JELAVIĆEVA odluka ne isključuje PRCINU kaznenu odgovornost.

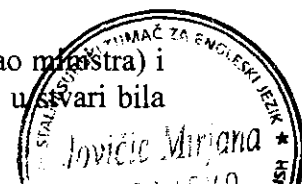
Iz svih ovih razloga, Sud zaključuje da je ministar PRCE, iskorišćavanjem svoje funkcije ministra i prekoračenjem granica svojih ovlasti, nanio štetu u neutvrđenom iznosu pripadnicima HVO-a i, iznad svega, Ministarstvu obrane FBiH.

20.

Što se tiče kazne koju treba izreći, članak 358. KZ FBiH propisuje kaznu zatvora između 6 mjeseci i 5 godina. Kod utvrđivanja kazne u konkretnom slučaju, Sud razmatra kriterije koji su navedeni u članku 48. KZ, te motive za činjenje kaznenih djela, stupanj opasnosti ili štete nanesene zaštićenom dobru, okolnosti pod kojima je kazneno djelo počinjeno i osobnu situaciju samog optuženika.

Sukladno ovim kriterijima, Sud razmatra relevantnu službenu funkciju PRCE (kao ministra) i značaj objekta radnje (Vojska). S druge strane, obrambena moć Vojske FBiH je u stvari bila

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88;

prilično slaba i JELAVIĆEVA zapovijed, iako nezakonita, povećavala je pritisak na optuženika.

Sud zaključuje da je kazna zatvora od jedne godine i šest mjeseci prikladna, što znači da konačna jedinstvena kazna iznosi 6 godina, uzimajući u obzir kaznu zatvora od 5 godina koja je već izrečena protiv njega.

Konačno, optuženi Prce Miroslav, u skladu sa člankom 188. st.1. Zakona o kaznenom postupku BiH, iz razloga što je oglašen krivim, obvezuje se na naknadu troškova ovog kaznenog postupka, čija visina će biti utvrđena posebnim rješenjem.

ZAPISNIČAR:
Danijela Novak

PREDSJEDNIK VIJEĆA
sudija Pietro Spera
(Potpis i pečat)

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude dozvoljena je žalba apelacionom vijeću ovog suda u roku od petnaest (15) dana od dana prijema.

Potvrđujem da ovaj prijevod u potpunosti odgovara izvorniku sačinjenom na engleskom jeziku.

Sarajevo, 24.03.2006. godine

Mirjana Jovičić

sudski tumač za engleski jezik

